

VOORSTEL

Algemeen Bestuur

ONDERWERP	Grensoverschrijdende samenwerking	AGENDAPUNT	E03a
DATUM	13 april 2015		
OPENBAAR	ja	BEHANDELD DOOR	W. van der Loos
REGISTRATIENUMMER	[Registratienummer]	TELEFOONNUMMER	088 256 8420
PORTEFEUILLEHOUDER	R. Cazemier		

Besluit

[Toelichting]

Voorstel

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

- kennis te nemen van de verschillende multi- en monodisciplinaire samenwerkingsvormen met Duitsland
- kennis te nemen van de volgende actiepunten:
 - opstellen grensoverschrijdende contactkaart
 - bundelen van overleg
 - actualisatie convenanten brandweer in 2015
 - overleg realisatie grensoverschrijdende liaison
 - volgen ontwikkelingen Gronau-Epe
 - onderzoek RIVM

Aan het algemeen bestuur

Twente is een grensregio die met ongeveer de helft van zijn grens raakt aan buurland Duitsland. Bijzonder daarbij is, dat Twente grenst aan twee Duitse deelstaten, Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen. Deze "Bundesländer" maken weliswaar deel uit van één Duitsland, maar verschillen tegelijkertijd wel in o.a. wetgeving en organisatie.

In het recente verleden hebben noodsituaties rond o.a. stroomuitval en natuurbranden aangetoond dat de effecten gemakkelijk een landgrensoverschrijdend karakter hebben. Daarnaast ligt ongeveer 20 kilometer over de grens met Duitsland, net buiten de gemeente Lingen, het Kernkraftwerk Emsland (KKE) met een vermogen van 2000 MeW, waarvan de risicocontouren tot in Twente reiken. Dit maakt samenwerking met onze Oosterburen noodzakelijk. Samenwerking die de laatste jaren meer en meer hele concrete en praktische vormen heeft aangenomen.

Hieronder volgt een overzicht van de samenwerkingsovereenkomsten en overlegstructuren vanuit Twente met de partners uit Duitsland op het terrein van de verschillende disciplines: Brandweer, GHOR, Politie en Gemeenten.

In het verleden zijn op diverse onderdelen op nationaal c.q. bovenregionaal niveau verdragen afgesloten met Duitsland c.q. de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen. In bijlage 1 treft u aan een overzicht van de voor ons relevante verdragen.

Grensoverschrijdende overlegstructuren

De veiligheidsregio's Groningen, Drenthe, IJsselland en Twente, grenzend aan de deelstaat Niedersachsen, hebben periodiek overleg met de Deutsche Landkreise Aurich, Leer, Emsland, Grafschaft Bentheim (zie ook kaart in bijlage) en de Kreisfreie Stadt Emden o.l.v. de Polizeidirektion Osnabrück. Ook het ministerie van V&J participeert in dit

overleg. Binnen dit overleg is onlangs afgesproken om te komen tot **een contactkaart**. Het idee van de contactkaart is om grensoverschrijdend contactgegevens van elkaar te hebben. Dit maakt, indien behoefte bestaat aan nadere informatie, laagdrempelig contact mogelijk.

De veiligheidsregio's Twente en Noord Oost Gelderland hebben overleg met de Regierungsbezirk Münster en de Kreis Borken (zie ook kaart in bijlage). Dit overleg heeft nog een incidenteel karakter en is in het voorjaar van 2014 opgestart. Op Twents verzoek gaat het ministerie V&J zich inzetten om de verschillende overleggen tussen Nederlandse regio's en de 3 Grenzbezirke uit Nordrhein-Westfalen (Köln, Düsseldorf, Münster) te **bundelen** zodat er een meer gestructureerd overleg met het gehele Duitse grensgebied tot stand komt, waardoor het beter mogelijk wordt uniforme afspraken met elkaar te maken. Voor Twente is dat van direct belang omdat de Twente zowel aan Niedersachsen als aan Nordrhein-Westfalen grenst. In totaal kent NRW vijf Regierungsbezirke : Münster, Köln, Düsseldorf, Arnsberg en Detmold..

Het ministerie V&J organiseert twee keer per jaar een overleg met de 12 veiligheidsregio's die grenzen aan Duitsland en België : van Groningen tot Zeeland. In de regel aansluitend aan dit overleg hebben de 5 veiligheidsregio's van Gelderland en Overijssel (alle 5 regio's grenzen aan Duitsland) eveneens periodiek overleg.

Eén keer per jaar is er een conferentie welke afwisselend georganiseerd wordt door het Ministerie van V&J in Den Haag, het Ministerium für Inneres und Kommunales in Düsseldorf (MIK) en het Ministerium für Inneres und Sport in Hannover (MI).

Olielek caverne Gronau – Epe

Op het grondgebied van de gemeenten Ahaus en Gronau in Nordrhein-Westfalen, direct aan de Nederlandse grens, wordt vanaf 1971 door de Salzgewinnungs-gesellschaft Westfalen mbH (SGW) zout gewonnen door middel van 1000 tot 1500 meter diepe aardboringen. De lege ruimten, die daardoor zijn ontstaan, worden sinds 1974 gebruikt als ondergrondse opslag voor aardgas en aardolie. In totaal worden in het caverneveld Epe ca. 4,8 Mrd. Nm³ aardgas in 74 cavernes en 1,4 mio m³ aardolie in drie cavernes opgeslagen (stand 2013).

In februari 2014 werd in aardoliecaverne S5 in Gronau-Epe een drukverlies gemeten. Op 12 april 2014 werd op enige honderd meters van dezelfde caverne aan het grondoppervlak op drie plaatsen aardolie ontdekt. De noodzakelijke maatregelen, zoals het aanbrengen van olieversperringen en het plaatsen van olie-afzuiginstallaties werden direct doorgevoerd. De intensieve zoektocht naar de oorzaak van de olie-uitstroom heeft opgeleverd dat alle bovengronds aangelegde leidingen als mogelijke oorzaak kunnen worden uitgesloten. In de ruim 1 km lange verticale pijp tussen aardoppervlak en caverne is inmiddels een lek ontdekt op 217m diepte. De oorzaak van dit lek is nog niet vastgesteld en wordt verder onderzocht.

Op dit moment concentreren de maatregelen zich op het saneren van het terrein door het weghalen van verontreinigde grond en boomwortels en op het afpompen van het olie-zand mengsel. De VRT heeft via de eigen kanalen **regelmatig contact** met de collega's in de Kreis Borken en wordt daardoor collegiaal op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen aan de andere kant van de grens. Ook heeft de VRT opdracht gegeven aan het RIVM om **onderzoek** te doen naar de risico's van ondergrondse opslag. Resultaten worden binnenkort verwacht.

Brandweer Twente

Met het ondertekenen van een vernieuwd convenant in juni 2014 zijn tussen de brandweerkorpsen Twente-Denekamp en Nordhorn afspraken gemaakt over de operationele grenzen. Nordhorn rukt met autospuit uit voor branden in een klein gedeelte van Lattrop- Brecklenkamp, met een hoogwerker ook voor delen van Denekamp. Denekamp rukt uit voor een industriegebied vlak over grens. Op verzoek wordt assistentie verleend bij grotere branden. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over het gezamenlijk oefenen en gezamenlijke activiteiten van de jeugdbrandweren. Het convenant regelt ook dat er géén kosten worden doorberekend, anders dan eventuele verbruiksgoederen. Bij grensoverschrijdend optreden komt in alle gevallen ook het korps uit het eigen land ter plaatse en heeft dan ook de leiding over de inzet.

Vergelijkbare convenanten zijn er in het verleden afgesloten tussen Ahaus-Haaksbergen, Gronau-Enschede, Gronau-Losser, Bad Bentheim-Losser en Tubbergen - Uelsen. Deze convenanten zijn verouderd en worden de **komende tijd vernieuwd en aangepast** aan de nieuwe brandweerstructuur in Nederland. Door Brandweer Twente wordt bekeken of het zinvol is ook convenanten met de (Samt)gemeinde Neuenhaus aan te gaan.

In 2013 is met subsidie van Euregio het Trainingsprogramma "Brainbox Brandgedrag" vertaald in het Duits en zijn 18 instructeurs van Feuerwehren Gronau en Gildehaus (Bad Bentheim) opgeleid. Gronau geeft hieraan een vervolg eind 2014 door de training in Nordrhein-Westfalen aan te bieden aan collega's. Het theoriedeel van de training kan op de

kazerne van Gronau worden gevolgd (native speakers) het praktijkdeel vindt vervolgens op het oefencentrum Troned van Brandweer Twente plaats.

Najaar 2014 is door Brandweer Twente samen met het op de UT gevestigde bedrijf T-X change het zgn. "Burgemeestersgame" omgezet in een Duitse variant. Deze is gepresenteerd in het overleg met de Polizeidirektion Osnabrück. De Polizeidirektion zal contact leggen met de Akademie in Ahrweiler, de plek waar Duitse crisisteam worden getraind.

Gezamenlijk trainingsprogramma Brainbox Brandgedrag, voor collega's uit NRW aangeboden met theorielessen in Gronau en Praktijklessen op Troned.

Politie Eenheid Oost

In het voorjaar van 2014 is op ministerieel niveau in Berlijn afgesproken om de samenwerking tussen de Nederlandse en de Duitse politie verder te intensiveren. Het gaat dan vooral om verdere samenwerking in de aanpak van grensoverschrijdende drugshandel en mobiele bendes. Duitsland voert al jaren de lijst aan van landen met de sterkste criminele banden met Nederland. Zo is ongeveer een kwart van alle rechtshulpverzoeken van Nederland wereldwijd tussen Nederland en Duitsland. Tachtig procent van de in Nederland gekweekte hennep wordt geëxporteerd naar het buitenland. De aanpak van drugshandel in de grensstreek is daarom van groot belang. De ministers willen daarom het aantal Joint Investigation Teams verder opvoeren. Ook het detacheren van Duitse politiemensen bij de Nederlandse politie behoort tot de mogelijkheden. Momenteel is er al een Nederlandse politiemans gestationeerd bij het Duitse Landeskriminalamt.

Mobiele bendes zijn zowel in Duitsland als in Nederland verantwoordelijk voor series diefstallen en woninginbraken. Door het grensoverschrijdende karakter ervan is een gezamenlijke aanpak dan ook noodzakelijk. Minister Opstelten en zijn Duitse collega De Maizière spraken af de informatie-uitwisseling op dit punt verder te verbeteren, onder andere via de afvaardigingen van beide landen bij Europol. In operationele zin kwamen de ministers overeen de mogelijkheden te onderzoeken het Nederlandse 'donkere dagen offensief' en de Duitse tegenhanger hiervan aan elkaar te verbinden. Hiermee wordt ingezet op intensievere, grensoverschrijdende controles in die periodes van het jaar wanneer de meeste inbraken en overvallen plaatsvinden.

Om bovenstaande afspraken nader uit te werken hebben de ministers een Nederlands-Duitse werkgroep ingesteld die zich specifiek gaat bezighouden met de aanpak van grensoverschrijdende drugshandel en mobiele bendes.

Naast deze onderwerpen waarop de samenwerking verder zal worden geïntensiveerd, hebben de Nederlandse en de Duitse politiekorpsen bepaalde bevoegdheden die het mogelijk maken om grensoverschrijdend te opereren. Enkele voorbeelden : 1. grensoverschrijdend politie team met kantoor op grensovergang de Lutte; 2. samenwerking meldkamers in Oost en Noord met meldkamer Borken en Polizeidirektion Osnabrück (informatie-uitwisseling van werkwijze/cultuur); 3. gezamenlijke surveillance 4. grensoverschrijdende aanhoudingen bij bepaalde strafbare feiten; 5. informatie-uitwisseling in het kader van wet Bibob;

GHOR Twente

Publiekrechtelijk convenant grensoverschrijdende samenwerking ambulancehulpverlening tussen Kreis Borken en Ambulance Oost (2005). In dit convenant wordt geregeld dat bij een ongeval of acute ziekte op de snelst mogelijke wijze verantwoorde en adequate medische hulp wordt geboden, onafhankelijk van de plaats van het incident. Het verzoek tot (grensoverschrijdende) hulp wordt geregeld via de meldkamers in Hengelo en Borken. Het convenant heeft met name werking in de gemeente Gronau, de gemeente Losser en het kerkdorp Overdinkel. Een dergelijk convenant is ook gesloten tussen de Ambulance Oost en de Grafschaft Bentheim.

Convenant traumazorgnetwerk Euregio tussen Ambulance Oost, ADAC Luftrettung (München), Kreis Steinfurt en Medisch Spectrum Twente, Enschede (2006). Helikopters van de Duitse Rettungsdienst kunnen vanaf 2006 in de regio Twente worden ingezet bij acute hulp, zoals het vervoer naar een ziekenhuis bij een hartinfarct. De Duitse helikopter is gestationeerd in het Duitse Rheine en vliegt in tien minuten naar Enschede. De heli kan onder meer landen op het dak van het ziekenhuis.

GGD Twente

Tussen GGD Twente en de Kreisen Borken, Steinfurt en Bentheim is een overlegstructuur t.a.v. infectieziekten. Dit overleg komt een à twee keer per jaar samen waarbij afstemming wordt gezocht ten aanzien van bijvoorbeeld vogelgriep, Ebola, Tuberculose en alles wat dan actueel is. De overleggen worden afwisselend bij de deelnemende partijen georganiseerd, waarbij ook altijd een uitgebreide rondleiding op het Gesundheitsamt/GGD gepland staat.

Dit om elkaar en elkaars werkwijzen beter te leren kennen. Vanuit deze overlegstructuur is er een lijst opgesteld met contactpersonen die snel in te schakelen zijn bij grensoverschrijdende casuïstiek of incidenten.

Naast bovenstaand overleg is er middels EurSafety een aantal keer door het team infectieziekten van de GGD geoefend samen met de Duitsers. Deze oefeningen hadden als doel de samenwerking te optimaliseren bij een grootschalige infectieziekte outbreak.

Gemeenten

De afdeling Bevolkingszorg van de gemeente Losser heeft met Urenco een afspraak op grond van Duitse wetgeving dat elke 5 jaar alle bewoners in en straal rondom Urenco Gronau, waaronder bewoners van (het buitengebied) Overdinkel een brief krijgen met uitleg en achtergrond informatie over het ultracentrifuge project. Dit is een "gezamenlijke brief" mede namens het bevoegd gezag aan Nederlandse zijde. In dit geval de burgemeester van Losser.

Project Cross Border Emergency Atlas : Netwerkkarten

Vanuit het project CBEA is begin 2014 besloten om bestuurlijke netwerkkarten te ontwikkelen voor de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen. Na een officiële aanbestedingsprocedure is er voor gekozen het IFV te vragen bestuurlijke netwerkkarten te ontwikkelen met betrekking tot:

- Uitval elektriciteit en gas
- Hoogwater
- Ongeval met gevaarlijke stoffen
- Dierziekte
- Nucleair incident

In december 2014 zijn de bestuurlijke netwerkkarten opgeleverd.

Project Cross Border Emergency Atlas : Toegang tot LCMS

In Nederland is de afgelopen jaren het landelijke LCMS uitgerold. Doel van dit onderdeel is om het LCMS ook aan de Duitse partners beschikbaar te stellen. Door middel van een viewwer kunnen Duitse organisaties inloggen op LCMS en mee kijken wat er in LCMS wordt ingevoerd. Binnen de Regio Limburg Zuid zijn hiermee al eerste ervaringen opgedaan. Praktisch probleem is dat aan de andere kant van de grens onvoldoende kennis van de Nederlandse structuren aanwezig is om hetgeen in LCMS systeem zichtbaar wordt ook op de juiste wijze te interpreteren. Uitwisseling van liaisons zou een meerwaarde kunnen hebben. Van belang daarbij is het ontwikkelen van een adequate functieprofiel.

Project : Naar een proefregio voor grenzeloze acute zorg in de EUREGIO

De acute zorgorganisaties in het EUREGIO gebied hebben een strategisch plan opgesteld met als titel 'Grenzeloze Acute Zorg 2012 – 2022'. Doel van het project is dat partijen elkaar nog beter leren kennen en weten welke instanties en faciliteiten er aan weerszijde van de grens actief en/of beschikbaar zijn. Ook financiële en juridische vraagstukken moeten duidelijk zijn. Onduidelijkheden hierover hebben bijvoorbeeld in het verleden er toe geleid dat de tot dan toe geslaagde samenwerking in de grensregio tussen de Kreis Borken en de regio Oost-Achterhoek gestaakt is. Ook is gebleken dat grensoverschrijdende samenwerking van het ambulancepersoneel en meldkamers een kernpunt is. Elke medewerker moet, onafhankelijk van zijn functie (leidinggevende of inhoudsdeskundige), weten wat hij aan de andere kant van de grens wel of niet kan en mag doen. Om de proefregio te realiseren is voor de zomer gestart met de voorbereidingen van een subsidieaanvraag uit het Interreg-V programma. De (acute) zorgorganisaties en instanties voor de rampenbestrijding worden bij dit project betrokken. Partners in het project aan Duitse kant zijn de drie Duitse Kreisen (Borken, Steinfurt en Grafschaft Bentheim) en aan Nederlandse kant de drie veiligheidsregio's (Twente, Noord- en Oost Gelderland en IJsselland). Het MST is trekker van dit project.

Project : Grensoverschrijdende liaison

De noodzaak om te blijven investeren in de samenwerking met onze oosterburen is duidelijk aanwezig. VRT wil, ook in de komende jaren, de grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland verder intensiveren, zoals het actief ondersteunen van het organiseren van **grensoverschrijdende liaisons**. Een oriënterende overleg heeft onlangs plaatsgevonden. In beeld moet worden gebracht aan welke functie-eisen een liaison moet voldoen, waarbij kennis van de Duitse taal een must is. Daarnaast zal een liaison kennis moeten hebben van de crisisbesluitvormingstructuur aan de andere kant van de grens, zowel in Nedersachsen als in NordrheinWestfalen. De liaison vervult in voorkomende gevallen de belangrijke schakel tussen de Duitse en de Nederlandse crisisbestrijdingsorganisatie.

Enschede, 25 maart 2015

Het dagelijks bestuur

Secretaris,
H.G.W. Meuleman

Voorzitter,
Mr. G.J. de Graaf

Bijlage 1 : Overeenkomsten Nederland - Duitsland

Tussen Nederland en Duitsland c.q. deelstaten zijn op het gebied van de bestrijding van rampen, ongevallen en criminaliteit diverse overeenkomsten gesloten :

1. Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen, zware ongevallen daaronder begrepen (1988). Met het ondertekenen van dit verdrag zijn Nederland en Duitsland met elkaar overeen-gekomen dat zij elkaar zullen helpen bij het bestrijden van rampen en zware ongevallen. Er worden onderling maatregelen getroffen om wederzijdse bijstand te vergemakkelijken. Een verzoek tot bijstand kan door de bevoegde organen van beide lidstaten worden ingediend indien naar hun oordeel de plaats, de omvang en de aard van de ramp respectievelijk het zware ongeval, gelet op het beschikbare personeel en materieel, bijstand noodzakelijk maken. Aan Nederlandse kant kan bijstand worden aangevraagd door de minister van Binnenlandse Zaken c.q. de voorzitter van de Veiligheidsregio (sinds 2012). Aan Duitse kant zijn dat de minister van Binnenlandse Zaken van de Bondsrepubliek Duitsland, cq. de ministers van Binnenlandse Zaken uit de betrokken deelstaten. Grensformaliteiten worden tot een minimum beperkt.
2. In mei 2005 tekenden België, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk en Spanje het Verdrag van Prüm in de gelijknamige Duitse stad. De doelstelling van het verdrag is de intensivering van de samenwerking op het gebied van de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, terrorisme en illegale migratie. Binnen deze doelstellingen ligt het zwaartepunt bij het vergemakkelijken van het uitwisselen van informatie.
3. Verklaring van de minister van Veiligheid en Justitie van Nederland en de minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat Noordrijn-Westfalen (2014). In deze verklaring wordt uitgesproken dat de Nederlandse en Duitse Veiligheidsregio's elkaar op de hoogte stellen van gevaren, rampen of van andere grote gebeurtenissen die mogelijk effecten hebben op het gebied van de ander. Investeren in het onderhouden van netwerken wordt van groot belang geacht. Grensoverschrijdende oefeningen worden gestimuleerd. (De VRT heeft als gastheer deze ondertekening gefaciliteerd.)
4. Verklaring van de minister van Veiligheid en Justitie van Nederland en de minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat Nedersachsen (2014). In deze verklaring wordt uitgesproken dat de Nederlandse en Duitse Veiligheidsregio's elkaar op de hoogte stellen van gevaren, rampen of van andere grote gebeurtenissen die mogelijk effecten hebben op het gebied van de ander. Investeren in het onderhouden van netwerken wordt van groot belang geacht. Grensoverschrijdende oefeningen worden gestimuleerd.
5. Grensoverschrijdend bijstandsplan van de Technisches Hilfswerk, Landesverband Bremen/Niedersachsen, voor inzet in Nederland bij de dagelijkse hulpverlening in de brandweerregio's Groningen, Drenthe, IJsselland en Twente (2008). Het in dit document vastgelegde bijstandsplan heeft tot doel de samenwerking tussen de THW en de veiligheidsregio's, die aan de deelstaat Nedersachsen grenzen, te verbeteren. De THW biedt in de vorm van dit grensoverschrijdende bijstandsplan technische hulp aan bij de reguliere hulpverlening. De operatief leidinggevende bepaalt of via de meldkamer bijstand vanuit de THW wordt opgevraagd. De THW (in Lingen) is 24 uur per dag bereikbaar. Een dergelijke overeenkomst is tevens afgesloten met het Technisches Hilfswerk Landesverband Nordrhein Westfalen (Wesel).
6. Overeenkomst voor grensoverschrijdende bijstand bij rampen en zware ongevallen tussen Regio Twente, Regio Achterhoek (nu VNOG), Kreis Borken und Landkreis Grafschaft Bentheim op 27 augustus 2001, gewijzigd op 27 februari 2007. De intentie van deze overeenkomst is dat ingeval van spoedeisende hulpverlening bestaande belemmeringen zoveel mogelijk worden weggenomen. Op verzoek worden personele en materiële middelen ter beschikking gesteld. Het verzoek tot bijstand verloopt via de meldkamers in Hengelo, Apeldoorn, Borken, Nordhorn. De wijziging van de overeenkomst in 2007 had betrekking op het vergoeden van dure gebruiksmiddelen (schuimvormend middel).

